

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Кострикiна К.В.,

здобувач другого рiвня освiти факультету менеджменту

Грибонос А.С.,

здобувач другого рiвня освiти факультету менеджменту,

Миколаiвський нацiональний аграрний унiверситет,

м. Миколаiв, Україна

Галунець Н.І.,

асистент кафедри публiчного управлiння та адмiнiстрування

i мiжнародної економiки,

Миколаiвський нацiональний аграрний унiверситет,

м. Миколаiв, Україна

Розглянуто особливостi становлення рiгiонального екологiчного управлiння в Україні, визначено його основнi завдання, мету та функцiї. Дослiджено складовi механiзму екологiчного управлiння рiгiону.

Ключовi слова: *екологiчна безпека, рiгiон, екологiчне управлiння, реалiзацiя екологiчної полiтики.*

Входження України у співтовариство європейських держав потребує узгодження стандартів та процедур забезпечення екологічної безпеки на різних управлінських рівнях, адаптацію вітчизняних нормативно-правових засад регулювання екологічного стану до діючих стандартів Європейського Союзу. При вивченні організаційних засад екологічної безпеки на регіональному рівні необхідно, насамперед, з'ясувати деякі сутнісні особливості таких термінологічних словосполучень, як «екологічна безпека», «екологічне управління» та «реалізація екологічної політики на регіональному рівні» [1].

Екологічна безпека насамперед пов'язана з безпекою громадян у сфері екології. Це є передумовою здійснення природного і невід'ємного права людини на безпечне довкілля. Поняття «екологічна безпека» є також складовою і передумовою національної та міжнаціональної безпеки. В процесі дослідження екологічна безпека нами розглядається як динамічна складова регіональної системи, що забезпечує її гармонійний розвиток в умовах захищеності від реальних та потенційних антропогенних та природних впливів. Рівень безпеки, в основному, визначається ймовірністю проявів небезпеки. Це потребує всебічного вивчення умов формування та управління екологічної небезпеки.

Системи екологічного управління мають у своєму підґрунті такі фундаментальні складові: екологічні закономірності; регулятивні закони; екологічну політику; стандарти, нормативи, ліміти; методології системного підходу; кадастри і механізми (методи) управління. Водночас, екологічне управління - врегульована нормами права діяльність спеціально уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадовців, а також діяльність юридичних осіб і громадян, спрямована на створення конкретних правовідносин у сфері охорони довкілля, раціонального природокористування, дотримання екологічних прав і виконання екологічних обов'язків.

Механізм екологічного управління складається з груп екологічних і функціональних механізмів управління, які є водночас механізмами гармонізації співіснування суспільства і природи. До екологічних належать механізми біотичного регулювання навколишнього природного середовища,

екологосподарського балансу територій, обліково-кадастровий та екологічного моніторингу.

До функціональних належать економічний, адміністративний, інформаційно-контрольний та громадський механізми. Тому, метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є реалізація законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища [2].

Реалізацію державної екологічної політики можна визначити як діяльність органів державної влади, орієнтовану на формування та розвиток екологічного виробництва/споживання та екологічної культури життєдіяльності людини. Реалізація екологічної політики здійснюється на таких рівнях: міжнародному (глобальному); державному (національному); регіональному (обласному); місцевому (міста, села, підприємства та ін.).

Зазначимо, що екологічна політика регіону є органічною складовою національної екологічної політики. Від вирішення регіональних екологічних проблем певною мірою залежить соціально-економічна стабільність в Україні. Для реалізації екологічної політики регіону використовуються такі механізми: законодавчо-правовий, управлінський, економічний, громадсько-просвітницький. Дослідження наукових праць з цієї проблематики засвідчили, що мета екологічного управління на регіональному рівні полягає не тільки у виконанні формальних еколого-економічних функцій, а й у створенні та підтримці функціонування неформальної системи місцевих екологічних ініціатив, екологічного самоврядування та формування завдань щодо соціального, економічного та екологічного розвитку як триєдиного процесу.

Основними функціями екологічної політик регіону є: трансформація державної екологічної політики на регіональний рівень; регулювання

природокористування в межах компетенції, отриманої в результаті розподілу повноважень між рівнями державної влади (у тому числі у вигляді законів); управління природними ресурсами, що знаходяться у власності певного регіону; формування, нормативно-правове та фінансове забезпечення регіональних екологічних програм і проектів. Виходячи з мети та функцій екологічної політики регіону визначимо її головні завдання[1,2,3,4]:

- розроблення та виконання середньострокових регіональних планів дій з охорони навколишнього природного середовища як основного інструменту реалізації національної екологічної політики на регіональному рівні;

- врахування положень нової державної екологічної політики в рамках розробки програм соціального та економічного розвитку та поступової трансформації їх в програми соціального, економічного та екологічного розвитку;

- впровадження екологічної складової в стратегічні документи розвитку міст та регіонів, врахування вимог Ольборзької хартії під час проведення оцінки регіональних програм соціального та економічного розвитку, перегляд до 2020 року генеральних планів розвитку великих міст з метою імплементації положень зазначених міжнародних документів;

- розвиток партнерства «громадськість — влада — бізнес» на регіональному рівні з метою забезпечення до 2020 року соціальних та екологічних стандартів екологічно безпечного проживання населення;

- зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст, підвищення показників озеленення та територій зелених насаджень загального користування, зниження до 2020 року рівня забруднення атмосферного повітря, водойм, шумового та електромагнітного забруднення;

- більш ефективно використовувати економічні інструменти поліпшення стану та охорони навколишнього природного середовища на всіх ієрархічних рівнях;

- реформувати інституціональну базу охорони навколишнього середовища й управління природними ресурсами;
- постійно впроваджувати політику попередження забруднень і оздоровлення довкілля як у масштабі держави, так і окремо взятих регіонів.

Отже, саме регіональний рівень є ключовим для ідентифікації та розв'язання багатьох проблем, адже саме тут перехрещуються загальнодержавні інтереси з територіальною специфікою та ресурсними і безпековими обмеженнями розвитку [3]. Крім того, як засвідчує існуючий науковий досвід, численні проблеми соціально-економічного та екологічного характеру виникають передусім на регіональному рівні і тільки згодом набувають національного та, як наслідок, світового масштабу [4, с. 151]. Його значущість зростає в умовах децентралізації управління та підвищення ролі соціально-економічного розвитку регіонів. У зв'язку з цим в умовах трансформації економічної системи виникає потреба у розробці нової державної екополітики на різних рівнях управління.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безверхнюк Т. М. Ресурсний режим як інституційний механізм ресурсного забезпечення регіонального управління / Т. М. Безверхнюк // Державнебудівництво: електрон. наук. фах. вид. ХарPI НАДУ. - 2010. - № 1. - Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/2/11.pdf>. - Назва з екрану.
2. Про охорону природного навколишнього середовища : Закон України. — № 1264-ХІІ від 25.06.1991 р.
3. Кравцова Л.А. Сталий розвиток як ключова домінанта регіонального екологічного управління / Л.А. Кравцова // Економічні інновації: зб. наук. пр. – Одеса: ППРЕЕД НАН України, 2012. – Вип. 48. – С. 150–157.
4. Кулина С.Я. Розвиток прикордонного підприємництва в єврорегіоні «Сян» / / С.Я. Кулина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.univ.rzeszow.pl/nauka/.../rl.../36-Kulyna_szablonUKR.pdf.

***Annotation:** Features of formation of regional ecological management in Ukraine are considered, its main tasks, purpose and functions are defined. The components of the mechanism of ecological management of the region are investigated.*

***Key words:** environmental safety, region, environmental management, implementation of environmental policy.*